

OBSAH.

	Strana
Úvod:	76
Ponětí „ctnosti“. Dvojí hledisko na ctnost a dvojí povaha ctnosti, vnitřní a zevnitřní	77
I. O vnitřní povaze ctnosti: § 1.—7.	
§ 1. Rozdělení lidských činu v bezděčné a zamýšlené. Dle formy čili vnitřní povahy své jen ten skutek jest mravně dobrým anebo zlým, při němž člověk vědomě a chtě činí to, co za dobré nebo zlé poznává. Vnitřní dobrota anebo špatnost činů závisí na úmyslu subjektu jednajícího	78
§ 2. Co do úmyslu při činech svých každý člověk může a má býti ctnostný	81
§ 3. Lidská ctnost již svou povahou vnitřní prevelikou má hodnotu; ctná vůle nejdražší jest poklad srdce lidského a o ni usilovati jest především	82
§ 4. S tím vším souhlasí Kant, jenž vypsál ve své „metafysice mravu“ vlastně jen vnitřní povahu ctnosti. . .	87
§ 5. Podobně Garve určuje, že mravnost činu řídí se podle toho, z jaké mysli a povahy vyplývají	89
§ 6. V úmyslu záleží zásluha a vina člověka a podle úmyslu svého zaslouží za skutek člověk odměny anebo trestu. . .	91
§ 7. Při posuzování činu lidských potřebí jest svrchované opatrnosti. Mravné jednání nevyklučuje zřetel k vlastnímu blahu, ale přece nejjistěji tam můžeme klásti šlechtnou vůli a povahu, kde člověk neváhá pro dobrou věc podstoupiti i protivenství	94
O zevnitřní povaze ctnosti. § 8.—79.	
§ 8. Úvodní výklad o tom, co značí „zevnitřní povaha“ mravných činu čili ctnosti. Disposice této části . . .	98

I. J a k z n í n e j v y š š í z á k o n m r a v n í .

- § 9. Nejvyšší zákon mravní musí býti nejobecnější; neboť jednotlivé předpisy mravnostní nutně jsou mu (logicky) podřazeny 100
- § 10 α . Nejvyšší zákon mravní nesmí býti soud identický . 101
- § 10 β . Nejvyšší zákon mravní musí býti soud praktický . 102
- § 11. Nejvyšší zákon mravní musí býti nepodmíněný . . 102
- § 12. Podřazovati konkrétní pravidla pod zákon mravní nejvyšší jest někdy značně nesnadno 103
- § 13. Formulace nejvyššího zákona mravního: „Chtěj a působ obecné dobré!“ S tím plně se shoduje Kristovo: „Miluj svého bližního jako sebe sama!“ jakož i. „Co chcete, aby lidé vám činili, činite i vy jim!“ 103
- § 14. Zevnitřní povaha ctnosti tedy tkví v užitečnosti . . 106
- § 15. Jak ethicky posuzovati jest skutky se zřením k zevnitřnímu duchu povaze mravní? 107

II. P ř e d n o s t i s t a n o v e n é h o n e j v y š š í h o z á k o n a m r a v n í h o .

- § 16. Mnoho na tom záleží, aby lidé rozmáhání obecného . blaha uznali za nejvyšší zákon mravní 109
- § 17. Zákon ten zahrnuje v sobě všechna mravní pravidla . 109
- § 18. Vysuzující neustále z nejvyššího zákona mravního, tříbíme rozum svůj v poznávání dobra 109
- § 19. Podle téhož zákona správně dovedeme odhadnouti stupeň své ctnosti 110
- § 20. Pomocí znalosti zákona onoho dosahujeme zdokonalování v mravním svém životě lépe, než pouhým mravním citem svým 110
- § 21. Kdyby lidé zákonem oním se řídili, velice by se mravně zdokonalovali a radostnější by měli život . . 112
- § 22. Mravní zákon onen odstranil by, učiněn jsa základem morálky, vady dnešních knih o mravouce 115
- § 23. Zřetel k nejvyššímu zákonu mravnímu by vedl k zvelebení i naukové literatury vubec 117
- § 24. Uvědomiti si správnost onoho zákona měli by zvláště všichni lidé vyšších stavů a povolání 117

- III. D ů k a z y r o z l i č n é p r o s p r á v n o s t s t a n o -
v e n é h o n e j v y š š í h o z á k o n a m r a v n í h o .
- § 25. Nejen přednosti, jež byly vytčeny v předešlém oddíle,
i jiné důvody svědčí pro správnost principu prospívati
obecnému blahu 119
- § 26. Princip náš jest v skutku nejvyšší a první soud mravní,
na jiné nepřevoditelný a nepochybný 119
- § 27. Naopak zase všechna mravní pravidla (konkretní)
vyplývají z onoho principu; ba nejen povinnosti své
k Bohu, k sobě, k lidem, ale i ke zvířatům a věcem
neživým odtud můžeme odvoditi 120
- § 28. Princip onen jest bezvýminečný 122
- § 29. Princip onen poskytuje průkaznost všem povinnostem
lidským 124
- § 30. Princip onen jest všeobecný, t. j. pro všechny rozumné
tvory platný, jest to věčný zákon, kterým Bůh stvořil
a spravuje celý svět 126
- IV. V y v r a c e n í n á m í t e k p r o t i n e j v y š š í m u
z á k o n u m r a v n í m u .
- § 31. Jako proti všemu lze činiti námitky, tak vysloveny
byly také proti principu onomu námitky, ale matné. 127
- § 32. Vyvrácení námitky, že nelze určití jednoznačně, v čem
záleží pravé lidské blaho 128
- § 33. Vyvrácení námitky, že člověk snadno se mýlí v tom,
co jest dobré či není 129
- § 34. Vyvrácení námitky, že bychom pak nikdy nemohli bez
bázně jakkoli jednati, poněvadž nikdy nevíme, co vzejde
z činu našich 130
- § 35. Vyvrácení námitky, že při onom zákonu mravním by
vznikala veliká skrupulosnost v rozhodování našich. 131
- § 36. Vyvrácení námitky, že obecné blaho jest produkt,
ale nikoli kořen a základ ctnosti 131
- § 37. Vyvrácení námitky, že zákon: „jednati máš právě a
ctně“ jest vyšší než onen příkaz rozmnožování blaha . 132
- § 38. Vyvrácení námitky, že by z onoho principu nevy-
plývaly některé povinnosti 132

- § 39. Vyvrácení námitky, že ctnostně jednati podle zákona onoho jest nad naši sílu 133
- § 40. Vyvrácení námitky, že v některých případech nelze pomýšleti na obecné dobro 133
- § 41. Námitka, že lidé při jednání toliko mravním citem svým se spravují 134
- § 42. Námitka, že by, kdyby platil onen zákon mravní, každý národ měl dvojí mravouku 134
- § 43. Námitka, že lidé často sami ukazují k něčemu vyššímu, než jest onen zákon, podle čehož se řídí v jednání svých 135
- § 44. Námitka, že by zákonem oním dával se mravouce základ jen empirický 135
- § 45. Námitka, že již slovo ctnost (virtus) ukazuje k bori mezi smyslností a mravností 135
- § 46. Námitka, že člověk moha se snadno mýliti o tom, co jest vskutku blahu obecnému prospěšné, chtěje k němu působiti, bezděčně sobě nebo jiným by škodil 136
- § 47. Námitka, že leckdy ctnost a libost, užitek vubec si odporují 136
- § 48. Námitka z právnického „Fiat justitia, pereat mundus“ čerpaná 136
- § 49. Vyvrácení námitky, že onoho nejvyššího zákona mravního snadno lze zle užiti 137
- § 50. Kdyby platil zákon onen, namítá se, o mravní hodnotě našich činů rozhodovala by náhoda 138

V J e d i n ě s t a n o v e n ý n e j v y š š í z á k o n
m r a v n í j e s t s p r á v n ý.

- § 51. Jen jediný princip může býti správný v ethice. 139
- § 52. Principy některých ethik jsou tautologie 139
- § 53 α . Principy některých ethik nejsou praktické (mravnostní) 141
- § 53 β . (Principy některých ethik jsou temné a neurčité 143
- § 54. Principy některých ethik mají jiné vady 146

	strana
§ 55. Principy některých ethik jiné vady mající	147
§ 56. Princip ethiky egoismu jest chybný a nemravný	149
VI. Zdravý rozum dokazuje správnost nejvyššího onoho zákona mravního.	
§ 57. Co jsou výpovědi „zdravého rozumu“..	152
§ 58. Při všem rozvažování a rozhodování hledí lidé k užitku, jaký jim nějaké jednání přinese, a jednání nejprospěšnější pokládají i za mravně nejlepší	152
§ 59. Doklady toho a příklady	153
§ 60. Doklady toho a příklady další	153
§ 61. Lidé vubec málo a zřídka posuzují úmysl, pravidelně jen k efektu jednání přihlížejí	154
§ 62. Podobně lidé i práce a výtvořiny posuzují a oceňují podle jich užitečnosti	154
§ 63. Tím také vysvětlí se různé úsudky lidí o téměř skutku nějakém	155
§ 64. Proto také leckdy lidé v jednání svém i „s nejlepším úmyslem“ bloudí	155
§ 65. Proto také leckdy lidé ani nepoznávají svých po- vinností	155
§ 66. I názvy „dobrý“ a „špatný“ o činech prospěšných a neprospěšných to potvrzují	156
VII. Souhlasné formulace principu mrav- ního u rozličných filosofů.	
§ 67. Pochopitelně již dávno onen mravní zákon nejvyšší byl objeven a pověděn.	156
§ 68. Faustina Procházky „Příkladné řeči a užitečná na- učení“	157
§ 69. Řečtí filosofové: Plutarchos — Marcus Aurelius	157
§ 70. Latinští filosofové: Phaedrus — Seneka — Cicero	159
§ 71. Francouzští filosofové: Montesquieu — Helvetius	160
§ 72. Holbach	163

§ 73. Angličtí filosofové: Home — Shaftesbury — Ferguson — Hutcheson — Payley	165
§ 74. Němečtí filosofové: Garve — Basedow — Leß — Platner — Sulzer — Meiners — Gellert	168
§ 75. Feder	172
§ 76.	
§ 77. Kant	177
§ 78. Porschke — Fichte — Snell — Reinhard	178
§ 79. Kiesewetter (o Montaigneovi)	180
Závěrek	181
§ 80. Konkluse a rekapitulace nejvyššího zákona mravního.	

OBSAH.

DÍL PRVNÍ.

	Str.
Předmluva	I
Zahradníkuv život, spisy a filosofický názor	I
Životopis	3
Styky Zahradníkovy	24
Zahradníková činnost spisovatelská	38
Filosofický názor Zahradníkův	74
Korespondence Zahradníková	98
Z logiky Zahradníkovy	123
Počátkové umění myslitelství	125
Drobnější příspěvky Zahradníkovy k logice	256
Z psychologie Zahradníkovy	269
Zlomky psychologické	273
Zahradníkovy názory o některých otázkách poetiky a lite- rární kritiky	287
Básnictví a básníci	290
Obsah a forma básní	291
Ozdoby básní; rým	291
Lyrika	292
Píseň kostelní	293
Povídka pro mládež	293
Theorie bájky	294
O kritice, její hodnotě, požadavcích a nesnázích	311
O překládání	316
Satyrická črta o současném stavu spisovatelství českého	316
Zahradníkovy stati a zlomky paedagogické	319
A. O výchově rodinné	321
O lásce rodičů k dětem	321
Povinnosti rodičů k dětem a dětí k rodičům	329
Zlomky	331

	Str
B. O výchově školské	336
Slovo o škole	336
Hodnota vyučování školního	343
O vypravovací metodě ve vyučování mládeže.....	350
Promluvy dětské při zkouškách	358
Aforismy	360

DÍL DRUHÝ:

Předmluva	V
Rozjímání o některých stránkách praktické filosofie.....	3
O povolání člověka k ctnosti	28
O určitedlnosti a svobodě vůle lidské	36
O cestách ku poznání mravního dobra vedoucích	52
O ctnosti člověka vnitřní i zevnitřní	66
Filosofické jednání o vnitřní a zevnitřní povaze ctnosti	71
Předmluva vydavatelova	71
Úvod	76
O vnitřní povaze ctnosti	78
O zevnitřní povaze ctnosti	98
Závěrek	181
Obsah (připojený od vydavatele)	183
Zlomky Zahradníkovy morálky	189
Připomenutí vydavatelovo	190
Úvod: Základní pojmy morálky	190
O ctnosti vůbec	204
O jednotlivých ctnostech a povinnostech	239
O ctnostech a povinnostech ve společenském styku.....	314
Hodnota života lidského	353
Přehled obsahu zlomků morálky Zahradníkovy (připojený od vydavatele)	357
Rejstříky	361
Rejstřík terminologický a fraseologický	363
Rejstřík věcný	384
Rejstřík jmenný	395
Seznam prací Zahradníkových, tiskem uveřejněných	403
Obsah (obou dílů vydání tohoto)	407